

Vzorové otázky ke státní zkoušce

Genderová struktura společnosti a historie ženského hnutí

5a. Vysvětlete argumenty J. S. Milla pro nutnost změny právního postavení žen. (15)

5b. Vysvětlete, v čem Betty Friedan spatřuje "problém beze jména". (15)

6a. Vysvětlete, jaké faktory se v západní společnosti podílely na udělení hlasovacího volebního práva ženám. (Západní společností je myšlena Evropa a Severní Amerika). (15)

6b. Vysvětlete, jaké argumenty používaly aktivistky a ženské organizace v západní společnosti ke zdůvodnění nutnosti vyššího vzdělání žen. (Západní společností je myšlena Evropa a Severní Amerika). (15)

Příklady odpovědí:

5b: 3 body (z 15)

plnohodnotnou ženou se stáváte jen prostřednictvím manžela, ženy vychovávány tak, aby jednou byla manželkami a matkami. musí být cudné, křehké, poslušné. (sedávaj panenka v koutě, budeš-li hodná nejdou tě, než se vdáš, tak se to zahojí.) manželství jako jediný cíl v životě ženy.

ženy potřebují svou vlastní svobodnou možnost seberealizace. Nė každá chce mít muže. problém sexuality- sexualita jako tabu, něco co se musí hlídat a korigovat, zahalení žen atd.muži se domáhají práva na sex.

Přednosti:

- Zmiňuje alespoň problém seberealizace a identifikuje manželství jako naplnění očekávané role ženy.

Slabiny:

- Formulace odpovědi vlastně nikde přímo neodpovídá na zadanou otázku: „V čem B. F. spatřuje ..?“
- Nesouvislý text s nelogickými spojeními mezi jednotlivými částmi argumentace—stylistika neodpovídá úrovni bakalářských absolujících ve společenských vědách.
- Uvádí argumentaci, která se u Friedan skutečně neobjevuje: cudnost a poslušnost dominovaly viktoriánské představě o ženství, ale zcela určitě netvoří jádro problému, který popisuje Friedan. Stejně tak Friedan nevztahuje „problém beze jména“ k sexualitě.
- Neuvádí pojem „problému beze jména“ do historického, geografického a společenského kontextu.
- Uvádět lidová úsloví jako ilustrační důkaz argumentu je v odborném textu vhodné jen velmi výjimečně, a vždy vyžaduje opatrné vysvětlení (konečně, každý příklad vyžaduje vysvětlení, jak se vztahuje k předložné argumentaci).

5 b: 13 bodů (z 15)

Byl to problém žen (60. léta USA), který sice existoval, ale nemluví se o něm veřejně, a ani na něho nebyly dělány výzkumy - existoval, ale nepojmenovaný - beze jména. Jednalo se o to, že ženy, ač měly i vzdělání, jejich společenská role byla zasazená v rodině. Což mnohým bylo nedostačující, neměly uplatnění svých znalostí, a manželství a rodina je plně nenaplnovala. Však pokud s tím měly nějaký problém, byl to pouze jejich a nesystémový, jelikož společnost jim jejich roli nabídla a „zaručovala jejich spokojenost v té roli (matky, pečovatelky, manželky)". Ženy však ztrácely svou identitu, byly pouze matkami svých dětí a manželkami a víc nic. Společnost jim neumožnila mít nějaký cíl - ten jejich byl totiž determinován jejich biologií. Muž si mohl vybrat svou dráhu - vzdělával se a budoval si kariéru. Žena ne, ta se sice vzdělala, ale pak nastoupila dráhu matky a manželky, ze které nebylo úniku.

Přednosti:

- Souvislý a logický argument.
- Zasazuje do místa a času.
- Vztahuje argument k širší společenské problematice: ne individuální ale společenský problém, přičemž vysvětluje, že jednotlivé ženy jej chápaly jako individuální problém, protože k němu neexistovala veřejná diskuse.
- Zmiňuje otázku identity, nemožnost plné realizace lidského potenciálu, determinace společenské role ženy biologií

Slabiny:

- Chybí zařazení problému do třídní struktury společnosti: jde o problém žen středních vrstev, tj. ekonomicky zabezpečených a vzdělaných žen.
- Bylo by dobré explicitně uvést, že problém se násobil ještě tím, že ženy samy se s rolí jim přidělenou společností ztotožňovaly—proto také nemožnost o problému mluvit a ztěžovat si.
- Nesprávně použité uvozovky: uvozovky lze použít jen pro označení přímého citátu nebo pro označení ironického použití termínu/obratu. O první případ zde nejde, druhý je jednak v odborném textu obecně nevhodný, a jednak zde není jasné, v čem spočívá ironie.

6a: 0 bodů

I. světová válka

muži odešli do války, ženy začaly zastávat mužské profese

ženy je potřeba vzdělat, aby byly lepšími vlastenkami a matkami

ženy jsou ekonomicky samostatnější

mnoho z nich ovdovělo - muselo se starat o majetek rodiny

politická potřeba voličů

Slabiny:

- Text je tak nesouvislý, že z něj nelze ani vyčíst, na co vlastně odpovídá. **V otázce pak jasně stojí „vysvětlete“ – uvedená odpověď nic nevysvětluje, pouze bez kontextu vyjmenovává.**
- Zdá se, že získání hlasovacího volebního práva pro ženy se zde zdůvodňuje tím, že ženy začaly vykonávat mužské profese—to je tak hrubé zjednodušení problematiky, že je až nesmyslné. Ve společenských vědách musíme hlavně rozumět souvislostem, a ty v této odpovědi zcela chybí: masový nástup žen do zaměstnání či jejich ekonomická samostatnost měla ten vztah k udělení hlasovacího práva, že ženy naplnily podmínky, za kterých se hlasovací právo udělovalo mužům—platily daně. Navíc, v případě Británie vzhledem ke kontextu doby—v projednávané volební reformě byla snaha ocenit patriotské úsilí mužů bojujících na frontě, i když nevyhovovali stávajícím voličským podmínkám—nebylo možné ignorovat zapojení žen do válečného úsilí, neboť svou prací v muničních továrnách a podobných zaměstnáních se na něm spolupodílely.
- Jak se otázka vzdělání v této odpovědi vztahuje k udělení hlasovacího práva, není vůbec jasné.
- Argument „politické potřeby voličů“ je bez kontextu. Častou chybou u odpovědi na tuto otázku ale je, že „muži umírali na frontě, tak bylo málo voličů“. To je naprostý nesmysl, neboť v žádném volebním systému není směrodatný absolutní počet voličů, ale zásadně jen procento z existující populace, ať je jakkoli velká!

6a: 13 bodů (z 15)

V západní společnosti byly hlasy pro i proti udělení hlas. práva ženám. Argumenty proti: že ženy patří do soukromé sféry, jejich role manželek a matek a ne voliček. Je to proti přirozenosti žen. Dále se politici obávali, že ženy by do politiky přinesly konzervativní hlasy, a bránily by rozvoji společnosti. Také argument, že ženy neplní vojenskou službu, čili by neměly volit.

Argumenty pro: když se politikové dohodli, že volební právo dají ženám nad 30 let, opadl strach z jejich konzervativní síly. Dále se předpokládalo, že ženy jsou morálnější, čili přispějí ke zlepšení stavu společnosti, a také že díky jejich odlišné zkušenosti, jako bylo mateřství, pomohou vyřešit některé sociální problémy.

Ženy se také osvědčily během válečných let, čímž ukázaly že jsou schopné, a také hlas. právo jako odměna.

Přednosti:

- Dobrá logická struktura argumentu a dostatečné vysvětlení souvislostí. (V otázce jde o to, aby studující společenských věd chápali rozměr diskuse ke konkrétnímu genderovému tématu).
- Vhodným kontrastem pro a proti nastiňuje širší problematika provázanosti různých faktorů.
- Odpověď obsahuje hlavní argumenty, i když zdaleka ne všechny, ale to v odpovědi, která má mít délku jeden odstavec, nutně nevádí.

- I když některé body argumentace nejsou úplně přesné (např. poslední věta o službě žen za války; nebo okolnosti stanovení věkové hranice), žádný není vyloženě špatně.
- **Uvedení argumentů jak pro, tak proti, je vhodné, neboť pomáhá vytvořit představu o šíři diskusního pole dané otázky—tedy jaké různé faktory debatu ovlivňovaly.**

Slabiny:

- Chybí zasazení do historického a kontextu.
- U konkrétních argumentů, jako obavy z konzervativních hlasů žen, je potřeba doplnit geografický kontext—že šlo v tomto případě o Británii.
- Bylo by dobré dovysvětlit, proč se předpokládalo, že ženy budou volit konzervativně (tj. britskou konzervativní stranu), a proč tento argument opadl, když šlo o ženy nad 30.
- Argument o ženských zásluhách za války měl být zasazen do konkrétního kontextu: jde v tomto případě o Británii, která už za války potřebovala provést voličskou reformu, protože řada mužů, kteří bojovali na frontě, nesplňovala voličské podmínky (konkrétně 1 rok residence v místě bydliště) a paradoxně by tedy ti, kdo se podíleli na patriotském úsilí ve válce, byli vyloučeni z podílení se na občanském životě. Když se tedy uvedl argument podílení se u mužů, nebylo dost dobře možné opominout také ženy, protože ty se rovněž podílely na válečném úsilí. (V tomto argumentu jde o to ukázat, že nejen aktivity ženského hnutí—pokud vůbec—vedly ke změně legislativy, která se významně dotýkala žen.)

K celé britské debatě ohledně hlasovacího práva nejlépe:

Martin Pugh. *Women and the Women's Movement in Britain, 1914-1999*. 2nd edn. Basingstoke: Macmillan. 2000. S.34--42.